

VERSLAG BIJ DE PRAKTIJKTAFEL 'Over privacy & andere angels' dinsdag 11 december 2012

TAFEL 1: HOE ARMOEDECRITERIA GEBRUIKEN IN PRAKTIJK VAN LOKALE NETWERKEN?

Hoe ga je in de praktijk om met bestaande armoedecriteria? Wie minder heeft dan 60% van het mediane (niet het gemiddelde) beschikbare inkomen in het land waar hij of zij woont, wordt beschouwd als inkomensarm. Hoe bepaal je in een lokaal netwerk wie recht heeft op ondersteuning voor vrijetijdsparticipatie? Het participatiedecreet en meer bepaald artikel 22 betreffende de lokale netwerk vrijetijdsparticipatie, legt zelf geen bindende criteria op voor het afbakenen van de genoemde doelgroep 'mensen in armoede'. Ga je voor een objectieve grens zoals bijvoorbeeld het OMNIO-statuut en hoe werkt dit uit in de praktijk? Heb je vanuit het netwerk een zicht op die groepen die uit de boot vallen en gaan jullie daar mee om? Hoe betrek je armoede-verenigingen zelf bij het mee bepalen van criteria en afbakenen van de doelgroep?

Moderator: Inge Van de Walle, Demos vzw

Verslag: Karen Maes, Fonds Vrijetijdsparticipatie

Doel van deze groep: wat zijn er kwesties uit jullie praktijken die rond dit thema leven? We leren van elkaars praktijken en Demos en Fonds geven een reactie vanuit vogelperspectief.

Insteek vanuit Demos:

- Een sluitend systeem vinden is niet mogelijk: er zullen altijd mensen zijn die onterecht een vrijetijdspas/kortingen krijgen. Je kan bijvoorbeeld eigendom niet in rekening brengen. We stellen een systeem voor dat niet té strikt gehanteerd wordt (want dan vallen weer mensen uit de boot), maar toch de mensen bereikt die er recht op hebben. (Draaiboek vrijetijdspas Regionale Welzijnsraad Roeselare-Tielt)
- Hanteren OCMW en de vrijetijdendiensten verschillende of dezelfde criteria?
- Het is interessant om in een gemeente voor verschillende tegemoetkomingsystemen dezelfde criteria te gebruiken en waar al een controlesysteem opzit bv. gratis vuilniszakken.
- Criteria vaststellen kan niet zonder betrokkenheid van een vereniging waar armen het woord nemen of een andere sociale organisatie die instaat voor de instap en opvang van mensen die geen ervaring hebben met vrijetijdsparticipatie (zie nota "Wie heeft nood aan een vrijetijds- of kansenpas? van Netwerk tegen armoede).

Mogelijke afspraken met verenigingen waar armen het woord nemen:

- Het mee bepalen van criteria en afbakenen van de doelgroep

- De promotie en bekendmaking van de pas en de voorwaarden (bv promotie omnio-
statuut) bij mensen die anders niet bereikt worden.
- Het voorzien van intake-gesprekken, waarbij de reële situatie van mensen kan worden
ingeschat (schulden, gezondheidskosten, gezinssituatie...)

Mogelijke criteria:

1. Woonplaats:

- inwoner zijn van de gemeente, voorwaarde die vaak gesteld wordt bv. bij vrijetijdspas.
- Of je woont in een gemeente x en en je bent ingeschreven in het bevolkings-,
vreemdelingen- of wachtregister
- uitzondering hierop als gewerkt via verenigingen en engagementsverklaring.
- mogelijke uitzondering: jongeren die verblijven in voorzieningen van
bijzondere jeugdzorg
- mogelijke problemen met mensen zonder papieren

2. Laag inkomen en/of schulden

- belangrijk om zicht te krijgen op reëel beschikbaar inkomen.
- rekening houden met administratie bewijslast zowel voor de aanvrager als voor de gemeente
zelf: wie zal dit checken en aan de hand van welk formulier, hoeveel tijd kost dit, zowel voor
aanvrager als gemeente?
- beperkt belastbaar inkomen, probleem: bewijslast via belastingsformulieren, te hoge drempel?
- rechthebbenden op verhoogde verzekeringstegemoetenging: vaak gebruikt OMNIO-statuut.
Omnio richt zich specifiek op gezinnen met een bescheiden inkomen. Het kan dus gaan om
arbeiders, bedienden, zelfstandigen, werklozen,...die kampen met een moeilijke financiële
gezinssituatie. Daarom bestaat er slechts één criterium om recht te hebben op Omnio, met
name een inkomensvoorwaarde. Als je een aanvraag indient, breng je een attest mee van het
ziekenfonds. Knelpunt met Omniostatuu: ongeveer 800 000 mensen komen in aanmerking voor
het Omnio-statuut, toch werd het aan amper 400 000 personen toegekend.
- personen die een collectieve schuldenregeling hebben.
Als je een aanvraag indient, breng je een vonnis of een verklaring mee van de schuldbemiddelaar
of een attest van het OCMW.
- “Je hebt weinig middelen voor vrije tijd. We kijken naar het inkomen en naar de kosten van de
persoon die de pas aanvraagt. Welke vaste kosten heb je? Denk maar aan huur,
geneesmiddelen, schulden die je aflost, ... We houden ook rekening met de gezinssituatie.”

3. Voorwaarde in verband met het bezit van onroerende goederen:

Bijvoorbeeld: Maximaal 1 woning bezitten waarvan het niet geïndexeerd K.I. niet hoger is dan 750 euro.

Knelpunten:

- Het werken met intermediairen is een eenvoudige manier om mensen te screenen. Maar soms verlies je het zicht op hoe zij de mensen screenen. Welke criteria hanteren de organisaties zelf? Zelf screenen is geen optie, dit kunnen we als culturele instelling niet. Maar hoe kunnen we toch zeker zijn dat de tickets bij de juiste doelgroep geraken?
- Wat doe je met misbruik als je geen duidelijke screening via een vrijetijdspas hebt?
- Hoe bereik je niet georganiseerde mensen in armoede als je werkt via intermediairen?
- De verschillende partners binnen een lokaal netwerk hebben al zelf een geschiedenis van omgaan met criteria. Soms zijn die van stad, OCMW en derde partners verschillend. Het is moeilijk om naar uniforme criteria/ screening te evolueren.
- Het criterium is duidelijk: OMNIO statuut. Maar we merken dat de rechthebbenden geen gebruik maken van de vrijetijdsbon. Tot nu toe wordt er gewerkt met een doorverwijzingssysteem, maar dit komt bovenop de opdrachten van scholen, jeugdendienst en dergelijke.
- We hebben al enkele criteria: OMNIO statuten, mensen in asielprocedure of schuldhulpverlening. Maar er is nog een onduidelijke groep, waarvan je weet als bemiddelaar dat ze het nodig hebben, maar er geen duidelijke criteria op te plakken zijn. Hoe pak je dit aan? Dit geldt ook voor jongeren die vaak van zichzelf niet weten of ze rechthebbend zijn?
- Bereiken we echt de zwaksten met onze criteria?
- Geven criteria of een vrijetijdspas soms niet een te strikt kader?

Aangedragen oplossingen:

- Werken met intermediairen vereist een goede dialoog en vertrouwensband. Belangrijk is om als aanbieder mee deel uit te maken van het overleg met die intermediairen. Samen mee inhoudelijk overleggen, dergelijke thema's op de agenda zetten. Een aanbieder kan meer zijn dan iemand die enkel ontvangt, hij kan ook mee nadenken en samen met de intermediairen samen tot een gedragen oplossing komen. De structuren van het lokaal netwerk kunnen een goede plaats zijn waar men deze zaken bespreekt.
- Je kan werken met een engagementsverklaring voor de intermediairen. Hierbij verklaren ze dat de screening gebeurt volgens de principes van het lokale netwerk.
- Vaak gebeurt misbruik maar door een minderheid, de vraag rijst of je hiervoor heel je systeem van criteria moet aanpassen. Misschien moet je, door het combineren van verschillende instrumenten: een criteria bijvoorbeeld gekoppeld aan intermediairen die beoordelen, een accent verleggen om die minderheid aan te pakken. Een goed systeem helemaal veranderen voor een kleine minderheid die fraudeert is geen goed idee.
- Een combinatie van instrumenten zoals een cheque of pas combineren met een werking met intermediairen kan zowel niet als georganiseerde mensen in armoede bereiken, hierdoor zijn zowel omkaderde groepsuitstappen als individuele deelnames mogelijk.

- Het klopt dat het OCMW soms strengere verantwoording moet afleggen voor de middelen socio-culturele participatie en dus andere criteria oplegt. Maar dit geldt niet voor de andere middelen van het lokaal netwerk. Het is belangrijk om samen met het OCMW vast te leggen waarvoor ze die socio culturele middelen gaan indienen en welke criteria ze hieraan koppelen, en daarnaast heb je nog de andere middelen lokaal netwerk die je eventueel ruimer kan inzetten.
- Het is belangrijk om ook vanuit een visie de criteria te bepalen, niet losweg of omdat het in het verleden werd gedaan. Met elkaar praten over de visie en het waarom is een belangrijke voorafgaande stap alvorens je criteria kan vastleggen.
- De uitgifte van de vrijetijdsbon koppelen aan andere voordelen voor de rechthebbende? In Leuven wordt het bijvoorbeeld gekoppeld aan het krijgen van vuilzakken. Ze kunnen die dan in een bepaalde week in het stadskantoor gaan halen. Dit is dan ook gekoppeld aan een vrijetijdskraam, waar mensen meer uitleg krijgen.
- Er kan ook ruimte zijn om in een persoonlijk gesprek te bepalen of mensen in aanmerking komen aan de hand van enkele parameters bijvoorbeeld de budgetstandaarden van Bernice Storms of. In dialoog kijken naar het beschikbare inkomen voor vrije tijd.
- De sportclubs ook op hun verantwoording wijzen. In het subsidiereglement extra punten bijvoorbeeld toekennen omdat ze open staan voor mensen in armoede en ook een sociaal tarief geven.
- Het is belangrijk vinger aan de pols te houden bij de intermediairen, toch merken we dat daar dan soms ook de sterksten op intekenen. Criteria voortdurend herbekijken, samen onderzoeken. Kortrijk: van Omnio naar vijf procent van het leefloon, het ligt heel dicht bij de groep die ze nu al bereiken.
- Door te werken met een combinaties van vrijetijdspas en screening binnen een sociale organisatie. Ze moeten de drempel niet over om bij een OCMW de screening te doen, maak je je instrument toegankelijker.